

Minimikrav på bankernas kapital vid höjda riskvikter för svenska bolån

Riksbanken bedömer att riskviktsgolvet för svenska bolån bör höjas ytterligare för att motverka riskerna med den höga och fortsatt växande skuldsättningen i hushållssektorn. I denna fördjupning presenteras minimikraven på bankernas kapital för ett enskilt bolån före och efter en höjning av riskviktsgolvet för svenska bolån. Sammantaget innebär en höjning av riskviktsgolvet till 25 procent att bankerna behöver öka andelen kärnprimärkapital mot sina bolåneexponeringar jämfört de regler som i dagsläget är bindande.

Kapitalkraven för svenska bolån har varierat med olika regelverk och övergångsregler. Även bestämmelserna över hur stor andel av bankernas totala kapitalbas för bolån som får utgöras av primärkapitaltillskott och supplementärt kapital har varierat.²¹ Dessutom har definitionen av kärnprimärkapital ändrats. Detta påverkar möjligheten att jämföra kapitalkrav för banker över tiden.²²

Minimikrav på bankernas kapital för svenska bolån i ett historiskt perspektiv

Fram till utgången av 2006 uppgick riskvikten för ett lån mot pant i bostadsfastighet till minst 50 procent. Under denna period var svenska storbanker enligt lag tvungna att ha en kapitalbas som översteg åtta procent av riskvägda tillgångar. Således var storbankerna tvungna att ha en kapitalbas om fyra procent av bolånets storlek. Enligt den då gällande lagstiftningen var det samtidigt obligatoriskt för bankerna att ha minst 1,7 procent av bolånets storlek som kärnprimärkapital.

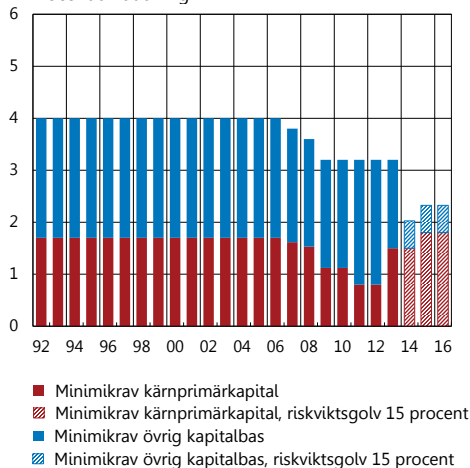
År 2007 infördes Basel II-överenskommelsen i Sverige varpå riskvikterna för bolån antingen fick beräknas av bankerna själva med hjälp av interna kreditriskmodeller eller sattes till minst 35 procent enligt den så kallade schablonmetoden. I och med att storbankerna började tillämpa interna kreditriskmodeller sänktes de faktiska riskvikterna för bolån till cirka 6 procent. Samtidigt fasades övergångsregler mellan Basel I och Basel II stegvis in.²³ Under en lång period har de kapitalkrav som varit relaterade till svenska storbankers bolån bestämts av dessa övergångsregler. Under 2007 och 2008 sänktes därmed kapitalkravet för bolån till 3,8 respektive 3,6 procent av bolånets storlek, varav 1,6 respektive 1,5 procentenheter måste utgöras av kärnprimärkapital. Mellan 2009 och 2010 gällde enligt övergångsreglerna kapitalkravet för bolån på 3,2 procent av bolånets storlek, varav 1,1 procentenheter måste utgöras av kärnprimärkapital.

²¹ Kapitalbasen innefattar summan av kärnprimärkapital, primärkapitaltillskott och supplementärt kapital. Kärnprimärkapital är det kapital som har högst kvalitet hos en bank. Det består av eget kapital, det vill säga aktiekapital och ackumulerade icke-utdelade vinster efter avdrag för vissa poster.

²² En mer detaljerad genomgång av olika kapitalmått presenteras i en fördjupningsruta Hur mäts en kapitalrelation?, *Finansiell stabilitet* 2013:1, Sveriges riksbank.

²³ Övergångsreglerna infördes av försiktighetsskäl i samband med övergången mellan Basel I och Basel II. Se en fördjupningsruta Hur mäts en kapitalrelation?, *Finansiell stabilitet* 2013:1, Sveriges riksbank.

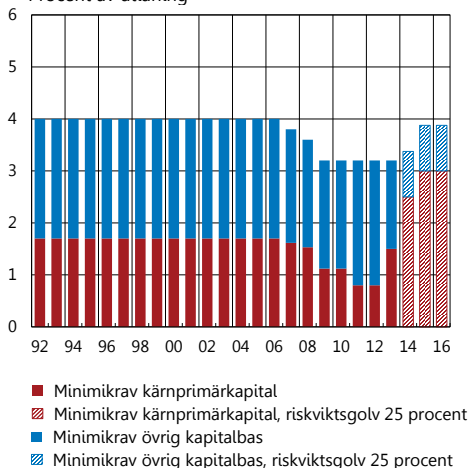
Diagram R1:1. Minimikrav på storbankernas kapital för svenska bolån historiskt och vid ett riskviktsgolv på 15 procent
Procent av utlåning

Anm. De helfärgade staplarna visar lagstadgat minimikrav på kärnprimärkapital och övrig kapitalbas enligt Basel I och de nu gällande övergångsreglerna. Den totala höjden på en tvåfärgad stapel anger alltså storleken på den kapitalbas som bankerna minst måste hålla för sina bolån som andel av bolånens storlek. Den röda delen av stapeln visar det lägsta kravet på kärnprimärkapital som andel av bolånens storlek medan den blåa delen visar den del av det lägsta kapitalbaskravet för storbankernas bolån som kan uppfyllas med hjälp av övrigt kapital.

Källa: Riksbanken

Diagram R1:2. Minimikrav på storbankernas kapital för svenska bolån historiskt och vid ett riskviktsgolv på 25 procent
Procent av utlåning

Anm. Se anmärkning till diagram R1:1. De streckade staplarna visar lagstadgat minimikrav på kärnprimärkapital och övrig kapitalbas enligt Basel III efter en höjning av riskviktsgolvet för svenska bolån till 25 procent.

Källa: Riksbanken

För 2011 och 2012 sjönk kravet på kärnprimärkapital till 0,8 procent av bolånets storlek.

Diagrammen i denna fördjupning illustrerar hur stor kapitalbas och kärnprimärkapital som andel av bolånets storlek svenska banker minst har behövt hålla över tiden. I tabell R1:1 anges mer detaljerat hur olika krav på bankernas kapital har ändrats under samma period.

Effekten av en höjning av riskviktsgolvet för svenska bolån

I maj 2013 införde Finansinspektionen ett riskviktsgolv för svenska bolån på 15 procent. Detta innebär att minimikravet på bankernas kärnprimärkapital har ökat jämfört med vad som gällde under 2009–2012.²⁴ Dessutom höjs övriga krav på bankernas kapitalrelationer från och med 2015, vilket gör att bankerna kommer att behöva hålla ytterligare något mer kärnprimärkapital. Samtidigt skulle dock kravet på den totala kapitalbas som bankerna behöver hålla för bolån minska om övergångsreglerna upphör att gälla den 1 januari 2014 (se diagram R1:1 och tabell R1:1).

En höjning av riskviktsgolvet till 25 procent innebär däremot att bankerna behöver hålla mer än dubbelt så mycket kärnprimärkapital mot sina bolåneexponeringar jämfört med övergångsreglerna (se diagram R1:2 och tabell R1:1). I termer av total kapitalbas är dock ett riskviktsgolv på 25 procent och övergångsreglerna ungefär likvärdiga. En höjning av riskviktsgolvet till 35 procent skulle i sin tur öka kravet på bankernas kärnprimärkapital över den nivå som gällde för minimikravet på den totala kapitalbasen för bolån före 2007 (se diagram R1:3 och tabell R1:1).

Riksbankens beräkningar visar att ytterligare 25 miljarder kronor i kärnprimärkapital behöver bindas upp i banksystemet om minimikravet på storbankernas kärnprimärkapital är 10 procent och riskviktsgolvet höjs till 25 procent. Bankerna bedöms i dagsläget ha tillräckligt med kärnprimärkapital för att möta detta minimikrav. Om kravet på kärnprimärkapital i stället uppgår till 12 procent kommer bankerna att behöva öka sitt kärnprimärkapital ytterligare med cirka 32 miljarder kronor för att möta minimikravet. En höjning av riskviktsgolvet till 35 procent vid kravet på kärnprimärkapital på 12 procent skulle innebära att bankerna behöver binda upp ytterligare 60 miljarder kronor i kärnprimärkapital.²⁵

En höjning av riskvikterna innebär alltså att bankerna behöver hålla mer kapital per utlånad krona än vad som annars hade varit fallet. En större andel eget kapital medför, allt annat lika, att bankernas avkastning på det egna kapitalet minskar. För att behålla avkastningen på eget kapital på en oförändrad nivå kan bankerna välja att höja utlåningsräntor till sina bolånekunder, vilket kan minska efterfrågan på bolån. I och med att bankerna håller en större andel

²⁴ Riskviktsgolvet infördes som en del av Finansinspektionens samlade kapitalbedömning i Pelare 2. Detta innebär att riskviktsgolvet inte påverkar de svenska storbankernas rapporterade kärnprimärkapitalrelationer. Däremot innebär riskviktsgolvet att det sammanlagda kapitalkravet på bankerna ökar.

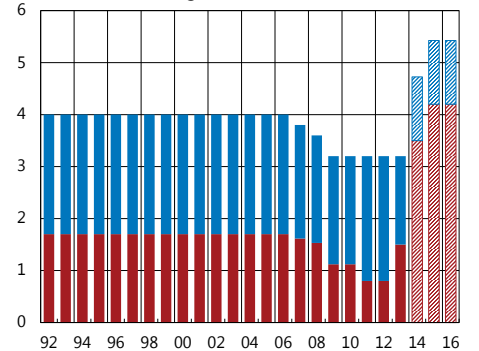
²⁵ Uppgifterna avser de fyra svenska storbankerna samt Landshypotek, Länsförsäkringar Bank och SBAB. Kapitalbehovet i de tre sistnämnda bankerna beräknas utifrån ett minimikrav på kärnprimärkapital på sju procent.

eget kapital kan förtroendet för bankerna samtidigt öka. Detta skulle i sin tur kunna minska de avkastningskrav som investerare ställer på eget kapital och skuldfinansiering, vilket kan minska behovet av att höja utlåningsräntorna till bolånekunder.

Om bankerna däremot inte kan behålla avkastningen på eget kapital på en oförändrad nivå kan högre riskvikter även innebära att det blir mindre lönsamt för bankerna att ge ut bolån. Då skulle även utbudet av bolån minska. Beslutet om att höja golvet för riskvikter för svenska bolån påverkar dock endast de banker som enligt egna interna kreditriskmodeller tillämpar riskvikter som ligger under det fastställda golvet. En höjning av riskviktsgolvet påverkar alltså bankerna olika mycket.

Diagram R1:3. Minimikrav på storbankernas kapital för svenska bolån historiskt och vid ett riskviktsgolv på 35 procent

Procent av utlåning

- Minimikrav kärnprimärkapital
- ▨ Minimikrav kärnprimärkapital, riskviktsgolv 35 procent
- Minimikrav övrig kapitalbas
- ▨ Minimikrav övrig kapitalbas, riskviktsgolv 35 procent

Anm. Se anmärkning till diagram R1:1. De streckade staplarna visar lagstadgat minimikrav på kärnprimärkapital och övrig kapitalbas enligt Basel III efter en höjning av riskviktsgolvet för svenska bolån till 35 procent.

Källa: Riksbanken

Tabell R1:1. Kapitalkrav och riskvikter över tiden för bolån utgivna av de svenska storbankerna

	År	A. Minimikrav kapitalbas- relation	B. Minimikrav kärnprimär- kapitalrelation	C. Riskvikt bolån	D. Riskvikt enligt IRK	E. Minimikrav Kapitalbas (A×C)	F. Minimikrav kärnprimärkapital (B×C)
Basel I-regelverket	1992–2006	8,0 %	3,4 %	50,0 %	-	4,0 %	1,7 %
	2007	8,0 %	3,4 %	47,5 %	6 %	3,8 %	1,6 %
	2008	8,0 %	3,4 %	45,0 %	6 %	3,6 %	1,5 %
Övergångsregler	2009–2010	8,0 %	2,8 %*	40,0 %	6 %	3,2 %	1,1 %
	2011–2012	8,0 %	2,0 %**	40,0 %	6 %	3,2 %	0,8 %
	2013	8,0 %	10,0 %	15,0 %***	6 %	3,2 %***	1,5 %***
Övergångsregler och riskviktsgolv på 15 %	2014	13,5 %	10,0 %	15,0 %	6 %	2,0 %	1,5 %
Basel III och riskviktsgolv på 15 %****	2015–2016	15,5 %	12,0 %	15,0 %	6 %	2,3 %	1,8 %
	2014	13,5 %	10,0 %	25,0 %	6 %	3,4 %	2,5 %
Basel III och riskviktsgolv på 25 %	2015–2016	15,5 %	12,0 %	25,0 %	6 %	3,9 %	3,0 %
	2014	13,5 %	10,0 %	35,0 %	6 %	4,7 %	3,5 %
Basel III och riskviktsgolv på 35 %	2015–2016	15,5 %	12,0 %	35,0 %	6 %	5,4 %	4,2 %

Anm. Minimikravet för 2007 måste enligt övergångsreglerna uppgå till minst 95 procent av kapitalkravet beräknat enligt de äldre Basel I-reglerna, vilket motsvarar en riskvikt på $95 \% \times 50 \% = 47,5 \%$ för storbankerna. De faktiska riskvikterna för bolån enligt bankernas interna kreditriskmodeller (IRK) uppgick vid samma tidpunkt till cirka 6 procent i genomsnitt. För 2008 är minimikravet minst 90 procent av kapitalkravet under Basel I. Motsvarande minimikrav för 2009–2013 uppgår till 80 procent. Observera att effekterna av bankernas minimikrav enligt övergångsregler här beräknas något förenklat med utgångspunkt i en enskild transaktion och inte med utgångspunkt i bankens samtliga exponeringar.

* Andelen primärkapitaltillskott som högst får ingå i det primära kapitalet vid beräkningen av kapitalbasen höjdes i december 2008 från 15 procent till 30 procent, vilket innebär att minimikravet för kärnprimärkapitalrelationen minskade.

** Andelen primärkapitaltillskott som högst får ingå i det primära kapitalet vid beräkning av kapitalbasen höjdes den 31 december 2010 från 30 procent till 50 procent, vilket innebär att minimikravet för kärnprimärkapitalrelationen minskade.

*** I maj 2013 införde Finansinspektionen ett riskviktsgolv för svenska bolån på 15 procent. Riskviktsgolvet infördes som en del av Finansinspektionens samlade kapitalbedömning i Pelare 2. Eftersom den samlade kapitalbedömningen är framåtblickande tar denna bedömning hänsyn till de nya högre kapitalkraven som förväntas gälla när regelverket enligt Basel III-överenskommelsen införs i svensk lag. Detta innebär ett kärnprimärkapitalrelationskrav på minst 10 procent från och med den 1 januari 2013 och minst 12 procent från och med den 1 januari 2015. Minimikravet för kärnprimärkapitalet uppgår alltså till $10 \% \times 15 \% = 1,5 \%$, däremot är minimikravet för kapitalbasen detsamma som tidigare.

**** Vid beräkningen av dessa uppgifter antas att övergångsreglerna upphör att gälla från och med 2014. Inget beslut är ännu fattat hurvida övergångsreglerna ska fortsätta att gälla efter 2013.